

Hoe zalig moet Jezus zich in die rechterlijke nitspraak hebben gevoeld!

Zalig, omdat Hij wist, dat ze u gold.

Schuldig om u.

Maar hierop korrespondeerend: gerechtvaardigd voor u.

Nooit zult gij ten volle kunnen voelen, wat Jezus op den opstandingsmorgen voor u voelde.

Gij zult het zelfs van verre niet kunnen gevoelen.

Doch te trachten het te gevoelen is reeds onuitsprekelijk heerlijk.

Uw rechtvaardigverklaring wordt daarin des te duidelijker door u vernomen.

Gij verstaat het te beter: overgeleverd om onze zonden. Opgewekt om onze rechtvaardigmaking!

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

De duidelijkheid der Heilige Schrift en de menselijke instrumenten.

In een serie van vijf hoofdartikelen handelden we bij het begin van den jaargang over de duidelijkheid der Heilige Schrift.

Daarna gaven we in losse artikelen nog eenige aanvulling.

Thans willen we nog een laatste punt onder de aandacht brengen.

Het werd reeds even door ons aangeroerd.

Doch het verdient nog opzettelijk onder de oogen gezien.

We kunnen het het best formuleeren in een vraag.

En wel in deze: waar de Heilige Geest zich bedienende van menselijke instrumenten bij het te boek stellen van de Schrift en deze menschen zondig waren; waar ook bij hen, die het verst waren gevorderd in de heiligmaking, de duisterheid van hun verstand allermindst geheel was opgeheven; waar zij zich niet anders konden bedienen dan van een taal, welke de sporen der zonde in zich vertoonde, is het daar wel aan te nemen, dat de gansche Schrift in zichzelf helder is?

Zij, die een mechanische Schriftinspiratie huldigen, kennen deze moeilijkheid niet in die mate. Voor hen zijn de schrijvers niet dan doode instrumenten.

Met hun bewustzijn, of meer in het algemeen, met hun persoonlijkheid behoeft geen rekening te worden gehouden.

De verduistering van hun verstand kan worden uitgeschakeld.

Maar wie belijdt, dat de schrijvers levende instrumenten waren, worstelt met het probleem: hoe kan door een veelzijdig duister middel volkomen helderheid worden verkregen?

Letten we er echter op, dat dit probleem zich niet alleen bij de duidelijkheid van de Schrift opdoet.

Gij komt er ook voor te staan bij de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift.

De menselijke instrumenten hielden niet op zondige, derhalve feilbare menschen te zijn.

Niettemin is het resultaat: onfeilbare Godsopenbaring.

Het herhaalt zich ook bij de volkomenheid of genoegezaamheid der Heilige Schrift.

De menselijke instrumenten waren in hun denken en hun wijze van uitdrukking onvolkomen, geborneerde, beperkte geesten, die de volheid der openbaring niet konden overzien, in alle opzichten gebrekkelijk.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur

door

W. M. LE COINTRE.

XXV.

De invloed van Tolstoj is buitengewoon geweest, in evenredigheid aan de beteekenis van zijn inzichten, die allermindst origineel genoemd kunnen worden en die hij zelf ook niet heeft kunnen realiseren. Als wij op het laatste letten, wordt verklaarbaar, dat hij zijn aanhangers meer buiten, dan binnen den kring van zijn vaderland gevonden heeft. Tolstoj heeft, ook in het Evangelie, bovenal gezocht, een leer, die hem ten leven bevredigde; wat hij gevonden heeft, is niet geweest: de persoon van Jezus Christus, maar een theorie, die ook voor hem-zelf altijd, ondanks al zijn allures, die op het tegendeel wezen, theorie gebleven is. Op dit punt kan en mag zich dan ook de kritiek fersich inzetten: dat is met de tragiek van zijn leven geweest, dat, waar duizenden, allereerst in zijn eigen land, met de zoo weinig-rooskleurige verhoudingen, van hem iets groots verwacht hebben, bitter in hem zijn teleurgesteld. Als hij waarlijk al zijn bezit had opgegeven en als een arme getrokken was door het land, zijn theorie consequent, in elk opzicht, onzettend in praktijk, het arme boerenfolk zou hem, juist in het despotische Rusland, als zijn Messias hebben begroet.

Dat is dan ook onzerzijds, om te beginnen, in algemeen zin, een voornaam bezwaar, dat wij den indruk niet van ons kunnen afzatten, dat hij een groot „poseur“ is geweest, waar hij zich op zijn prachtig landgoed

En toch, het woord, dat zij in schrift brachten was als wet des Heeren volmaakt.

Niet anders verboudt het zich bij het gezag der Heilige Schrift.

De menselijke instrumenten konden op geen volstrekt gezag aanspraak maken.

En toch, wat uit hun pen vloeide, bindt de zielen van alle geloovigen.

Hun woord moet worden aangenomen als Gods Woord, wat het ook waarlijk is.

Daarom is het zoo kortzichtig het voor te stellen alsof dit probleem alleen bij de duidelijkheid der Schrift zich doet gelden.

En nog kortzichter is het tot deze oplossing de toevlucht te nemen: de Schrift is niet in haar geheel helder, omdat de menselijke instrumenten nog veelzijdig duister waren.

Want dan moet men konsekwent wezen.

Dan moet men redeneeren: omdat de instrumenten feilbaar waren, is ook de Schrift niet geheel onfeilbaar; omdat de instrumenten onvolmaakt waren kan ook de Schrift niet geheel volmaakt zijn; omdat alle menselijk gezag begrensd is kan ook het gezag der Schrift niet onbegrensd zijn. Dat zou logisch zijn.

Wie de gedeeltelijke duisterheid van de Schrift aanvaardt moet ook de gedeeltelijke feilbaarheid aanvaarden.

En omgekeerd, wie aan de algeheele onfeilbaarheid der Schrift vasthoudt, moet aan de algeheele duidelijkheid vasthouden.

Elk tusschenstandpunt is halfslachtig.

Te erkennen, dat er in de Schrift zelf duisterheden zijn in plaats van ootmoedig uit te spreken, dat wij in menig opzicht duister zijn voor de Schrift, maakt ons zwak tegenover de Schriftkritiek.

Het zou de onverdedigde en onverdedigbare plek zijn in ons front, waarop men ons gaarne zou aanvallen.

Men zou dan ook door konsekwent belijden voor versterking.

Vooral pogen men niet dit rationalistisch te hanteleren.

Noch de onfeilbaarheid noch het gezag noch de duidelijkheid van de Heilige Schrift kunnen voor het onderzoekend verstand van den mensch worden verklaard.

Zij zijn de vrucht van de inspiratie des Heiligen Geestes en deze inspiratie is, gelijk ieder werk van den Heiligen Geest, een mysterie.

Ook in deze blaast de Geest, waarheen Hij wil.

Maar wel kan worden aangetoond, dat de redeneering: het menselijk instrument is veelzijdig duister, daarom moet de Schrift ook duister zijn, foutief is.

Deze redeneering zou opgaan, wanneer de schrijver als auctor secundarius (secundaire auteur) eenigermate op één lijn te stellen ware met den Heiligen Geest als auctor primarius (primaire auteur).

Of om het nog konkreter uit te drukken: wanneer de openbaring der Schrift wel hoofdzakelijk afkomstig was van den Geest, doch de schrijver er uit zichzelf ook iets aan had toegevoegd.

Dan zou men kunnen vragen: kan ook uit duisterheid licht geboren worden?

Maar zoo staat het juist niet.

De Schriftopenbaring is niet voor 90 percent aan den Geest te danken en voor 10 percent aan de heilige mannen.

Nee, zij moet voor de volle honderd percent worden toegeschreven aan den Geest Gods.

De schrijvers waren niet voor het allerkleinste deel werkmeeesters van de openbaring, zij waren uitsluitend instrumenten.

onledig hield met landarbeid en hij voorkeur zich ook het fotografieeren in een boerenkleit, maar dat dit alles zoo weinig wezenlijke beteekenis gehad heeft, hem niet ten volle ernst geweest is. Er zijn vele van zijn volgelingen geweest, die in dit opzicht hun meester beschaamd hebben. De enorme tweespalt in zijn bestaan is door hen, die hij vooral zocht te bereiken en te helpen, dan ook heel sterk gevoeld, zooals o.m. blijken kan uit het volgende voorval, zooals Annie Salomons ons dat heeft overgeleverd in een artikel over „De tragedie van Tolstoj's leven“:

„Hoe roerend komt dit b.v. uit in het verhaal van de arme, oude boeren, die van heel ver gereisd kwamen om den profet te zien, en om uit het persoonlijk contact met hem te proeven, of hij de waarheid sprak. Toen ze hem in zijn park tegenkwamen, bezig hant op te stapelen, in zijn eenvoudige blouse, beviel hij hun en ze kusten hem en zeiden, dat ze vrouwen in hem stelden. Maar toen noodigde hij hen uit om mee naar zijn huis te gaan; en bij het zien van de statige oprijlaan en het groote gebouw, schudden ze het hoofd en zeiden: „Nee, nee, wij hebben hier niets meer te zoeken en van u kunnen we toch de waarheid niet leeren“. En een der boeren vertelde een oud volksverhaal, hoe de waarheid eens bij het bedrog aan tafel was genoodigd, in een restaurant. Toen ze mitvoerig gegeten hadden, stond het bedrog op om weg te gaan. De kellner snelde toe om betaling te vragen. „Goed dat je mij er aan herinnert“, zei het bedrog, „ik heb je daar straks een papier van honderd roebel gegeven om te wisselen; breng mij het overblijvende terug“. De kellner aan het betoogen, dat het niet waar was; de bezitter van het hôtél, de gasten,

De moeilijkheid dient alzoo te worden herleid, wat kan God door een gebrekkelijk instrument doen?

Kan Hij door een onvolmaakt instrument een volmaakt werk werken?

Voor den Schriftgeloovige is dat geen vraag. Hij belijdt: dat kan God zeer stellig.

Die verhouding van werkmeeester en instrument, gelijk ze bij de Schrift is, kunnen wij ons niet voorstellen.

Wij zijn bij onzen arbeid sterk afhankelijk van de meerdere of mindere geperfectioneerdheid van onze instrumenten.

Uit een ontsneden vleugel kan zelfs een Beethoven geen symphonie tooveren.

Hoewel een meester in de kunst met gebrekkige hulpmiddelen onder menschen reeds meer tot stand kan brengen dan een kruk met instrumenten, welke aan de hoogste eischen voldoen.

Uit een viool van een paar gulden haalt een kunstenaar meer dan een speelsche knaap uit een Stradivarius.

Met een paard van wijlen de schutterij bekomt een getrand ritmeester lichter den eersten prijs dan een lichtig winkelier op den rug van een favoriet.

De waarde der instrumenten is ook voor den mensch altijd betrekkelijk.

Hoe dikwijls deed het genie de wereld niet verstand staan door wat het vermocht met middelen, welke aan het doel niet schenen te antwoorden.

De techniek is er voor middelmatigheden, heeft iemand gezegd.

Daar ligt sterke overdrijving in.

Maar toch ook wel een kruimke waarheid.

En niet alleen het genie, doch ook de gewone mensch toont, dat het instrument ten slotte van ondergeschikte waarde is.

De eene vrouw weet uit krappe beurs haar huis aantrekkelijk en gezellig te maken, de ander houdt haar woning ondanks comfort en luxe op ijskelder-temperatuur.

Of om een meer organisch beeld te gebruiken: de eene werkgever inspireert een personeel van tien man zoo, dat hij meer en beter arbeid presteert dan een ander met twintig man.

Dit zijn echter nog maar zeer zwakke beelden van wat onze God door eindige en zondige instrumenten kan doen en doet.

Het instrument beïnvloedt Zijn werk in geen deele.

Ook al vertoont het resultaat der inspiratie de sporen van het instrument, de Schrift blijft onfeilbaar, gezaghebbend, volkomen, helder.

De brieven van den licht wankelenden Petrus staan hierin niet achter bij die van den zooveel standvastiger Johannes.

Om het karakter der Schrift te bepalen heeft men meermalen een vergelijking getrokken tusschen haar en Christus naar Zijn menselijke natuur.

Men zegt dan: evenals Jezus een verzwakte menselijke natuur had en niettemin zonder zonde was, zoo is ook de Schrift geschreven in een taal en een voorstellingswijze, die geheel bij onze bedeeeling behooren, niettemin wordt haar onfeilbaarheid er niet door aangetast.

Beperkt men het derde van de vergelijking hier toe, dan kan dit onzerzijds geen bezwaar ontmoeten.

Doch dikwijls voert men de vergelijking verder door.

Het is schier een gangbare uitdrukking: evenals Christus is het vleeschgeworden woord, zoo is de bijbel het schrift geworden Woord.

Evenals iedere woordspeling heeft ook deze haar attractie.

iedereen kwam er aan te pas... Zwijgend stond de waarheid er bij. „Waarom verdastig jij me nu niet?“ vroeg de kellner, „je bent toch de waarheid“. „Wat kan ik zeggen?“ vroeg deze bedrukt. „Ik heb met hem gegeten...“ En op dezelfde manier, zeiden de boeren, was ook Tolstoj veel te nauw verbonden met het bezit en de macht, om ooit hùn waarheid te kunnen zeggen.“

Vaak, zooals te begrijpen valt, is de vergelijking gemaakt tusschen Dostojewski en Tolstoj, die inderdaad ook veel gemeen hebben, maar desondanks in meerdere en beteekenisvolle opzichten van elkander verschillen, zoowel in hun schrijvers-qualiteiten, als in hunne beschouwingen. Vergelijkt men hen beide ten opzichte van den ernst, die ze met de realisering van hun denkbeelden hebben gemaakt, dan valt die vergelijking zeker ten gunste van Dostojewski uit. Deze heeft er altijd zoo'n sterken nadruk op gelegd: vóór ge de menschen prediken wilt, hoe ze zijn moeten, toon het hun zelf in en door uw eigen leven. De al meer-genoemde Mereschkowski heeft dan ook, naar het mij voorkomt, terecht gezegd: Siberië vormt het groote onderscheid tusschen Dostojewski en Tolstoj. Ze zochten beiden ten deele hetzelfde na te streven, ook in het eigen leven. Maar wat bij Tolstoj meer spel was, werd door Siberië voor Dostojewski bittere ernst.“

Natuurlijk mogen wij het met onze kritiek niet laten bij dit attendeeren op de pijnlijke breuk, die er bij Tolstoj bestond tusschen leer en leven, dat argument, hoe belangrijk ook, mag ook hier niet beslissen. En, eerlijkheidshalve, moet erbij vermeld, dat Tolstoj daar onder zelf bijtijden hevige heeft geleden, zooals dat m.n. ons blijkt uit zijn dagboek, vooral uit zijn laatste levensjaren. Prof. Karl Heim in zijn zeer aanbevelens-

Toch h

op valt a

„Gewon

vergelijken

De Zoo

bloed aan

Een per

en den bij

Nog ver

lijke en

Op die

ver als d

brengen.

Het zou

wezen tot

De Sch

en een sta

Zij is li

Nog ver

in die m

de Schrift

De rede

lijke natu

menscheij

duistering

wraakt.

Wil me

ze aldus

den staat

of heeft

indien

gemist.

Dan wa

leet en L

Maar de

Christus

ook daarv

Als het

achtige li

de wereld

En de

andering

Het Wo

Hij was

En dat

niet daare

verduisten

Nee, z

de mensel

De du

pen.

Het aan

derde er

was en da

Zelfs: a

Christus e

dan zou n

Men zou

bewijzen?

Men zo

de zoogen

oemogelijk

Goddelijke

De men

instrument

En er

Nog één

Is open

Christus“

Toen zij

door gelij

„Omdat h

het koninl

waardige b

daaruit o.a

Ik heb

doet pijn.

I tachtigjarige

Jaremsch,

en Marie, v

die voor h

op sterven

dat Hij mij

weder en

vaangen, ik

zelf om.”

Veel strij

hij is er n

armzalige

-allerlaaste-

brengen, m

hebben, da

gelegen.

Wat dan

geval in d

gevoelen d

staaf van

niet de pla

beteekenis v

over datge

vraagt in h

den oorlog

kon ik U,

slecht ver

hem, bij T

Ik neem d